मुक्तस्वाध्यायपीठम्

(Institute of Distance Education),

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

जनकपुरी, नवदेहली-58

आचार्यसेतुः (फलितज्यौतिषम्) / Acharya Bridge (Jyo.)

(ज्यौतिषशास्त्रेदक्षतापत्रपाठ्यक्रमः / Diploma in Jyotisham)

Syllabus / Details of Self Learning Materials

क्र सं	पत्रसंख्या (Paper)	निर्दिष्टग्रन्थभागः / विषयः (Prescribed Subject/ books)	स्वाध्यायसामग्री (Components of Self Learning Materials)	स्वाध्यायायकल्पितःअवधिः (Tentative target-dates set for completing self-study of particular portions for students)	प्रथम-पर्याये प्रेषित-पुस्तकानि SLM sent 1st time	द्वितीय-पर्याये प्रेषित-पुस्तकानि SLM sent 2nd time (if any)
1	प्रथमपत्रम् (१०० अङ्काः)	मुहूर्त्तचिन्तामणिः(शुभाशुभप्रकरणम्)	खण्डः- १. ग्रन्थप्रवेशः	30-12-2021		
			खण्डः- २. शुभाशुभतिथ्यादिविचारः	30-01-2022		
			खण्डः- ३. शुभाशुभदग्धलग्नादिविचारः	29-02-2022		
			खण्डः- ४. दुर्मुहूर्तविचारः	30-04-2022		
2	द्वितीयपत्रम् (१०० अङ्काः)	मुहूर्तचिन्तामणिः(नक्षत्रप्रकरणम्)	खण्डः- १. नक्षत्रपरिचयः	30-05-2022		
			खण्डः- २. विविधव्यापारसम्बद्धाःमुहूर्ताः	30-06-2022		
			खण्डः -३. धान्यच्छेदादिविविधकर्ममुहूर्त्तविवेचनम्	15-07-2022		
			खण्डः- ४. अभुक्तमूलादिदोषविमर्शःनक्षत्राकृतिविमर्शश्च	30-07-2022		
3	तृतीयपत्रम् (१०० अङ्काः)	मुहूर्त्तचिन्तामणिः(वास्तुप्रकरणम्)	खण्डः- १. गृहारम्भेवास्तुचिन्तनम्	30-04-2022		
			खण्डः- २.आयादिविचारः	30-05-2022		
			खण्डः- ३. गृहारम्भेविचारणीयाःविषयाः	30-06-2022		
			खण्डः- ४. गृहरचना-फलविचारणा च	30-07-2022		
4	चतुर्थपत्रम् (१०० अङ्काः)	प्रश्नभूषणम्	खण्डः- १. सर्वप्रश्नविचारणा	30-01-2022		
			खण्डः- २. पथिकगमनागमनादिप्रश्नानांविचारणम्	30-02-2022		

			खण्डः- ३. विवाहादिप्रश्नविचारः	30-03-2022		
			खण्डः- ४. जयपराजयादिप्रश्नविचारः	30-04-2022		
5	पञ्चमपत्रम् (१०० अङ्काः)	बृहत्संहिता(ग्रहचारप्रकरणम्)	खण्डः- १. दैवज्ञलक्षणंरविचन्द्रचारश्च	30-03-2022		
			खण्डः- २.राह्वादिग्रहचारवर्णनम्	30-04-2022		
			खण्डः- ३. शुक्रादिग्रहचारवर्णनम्	30-06-2022		
6	षष्ठपत्रम् (१०० अङ्काः)	ज्यौतिषशास्त्र-परिचयः	ज्यौतिषशास्त्रस्येतिहासःपरिचयश्च Ref. the following video link - https://www.youtube.com/watch?v=rbf71QN1hFo&list=PLE8ZvG9PL-Nt3id83J8wNLZ86yGfd6rqg	30-12-2021		
			त्रिस्कन्धज्यौतिषपरिचयः	30-01-2022		

अध्ययनस्यआरम्भात्पूर्वम्अधोनिर्दिष्टाःसर्वाःसूचनाःध्यानेनपरिशीलयतु |

Please go-through each and every instruction given below before you start studying -

1. प्राप्त-पुस्तकानिपरिशीलयतु | Check the books (SLMs) received

सर्वप्रथमं,एतयासूच्यासहप्राप्तानिपुस्तकानिपरिशीलयतु | उपरिनिर्दिष्टसूच्यांचिह्नेनसूचितानिपुस्तकानि (स्वाध्यायसामग्र्यः) एवसम्प्रतिप्रेषितानि| अवशिष्टानि (यदिसन्तितर्हि) पश्चात्यथावसरंप्रेषयिष्यन्ते| जालपुटस्थाःपाठाःतत्तज्जालपुटानिउद्घाट्य-अवलोकनीयानि|

Please check the received books with this present-list. **Please note -** books (SLMs) indicated by **Tick-marks** in the above mentioned table are **only** sent at present. **Remaining (if any) will be sent later.** Inform us if you have not received the books indicated by **tick**-marks. Useful audio/video-lessons may be accessed through the referred web-links.

2. स्वाध्यायःकथंकरणीयः / How to go ahead with Self Learning

2.1 पाठ्यक्रमंजानातु / Know the syllabus prescribed -

भवत्पाठ्यक्रमेनिर्दिष्टग्रन्थानांसूचीपूर्वतन-पृष्ठेवर्तते | तत्परिशील्य, भवत्पाठ्यक्रमेकतिपत्राणि/परीक्षाःभविष्यन्ति ? एकैकमपिपत्रंकतिअङ्कानांकृतेइतिस्पष्टतांप्राप्नोतु |

The **list of prescribed Texts/Text-portions/Syllabus/Topics** are mentioned in the list given in previous page. By observing the table given there you will understand the following -

- अध्ययनायषट्पत्राणि (प्रत्येकंशतस्यअङ्कानांषट्मुख्यविषयाः) सन्ति |

  Six papers (Six main subjects of each 100 marks) are there for study.
- प्रत्येकंपत्रस्य (मुख्यविष्यस्य) स्वाध्यायसामग्रीपठन-सौकर्यायविषयानुसारेणखण्डेषुविभज्यप्रस्तुताः |

  Printed Self Learning Materials of each paper (subject) is divided in to खण्डाः (i.e. Blocks/volumes/parts) to make the booklets handy.

2.2 **स्वाध्यायस्यआरम्भंस्वयंकरोतु / start your study -**

- ➢ सर्वप्रथमंhttps://www.youtube.com/watch?v=rbf71QN1hFo&list=PLE8ZvG9PL-Nt3id83J8wNLZ86yGfd6rqgइत्यत्रउपलभ्यमानंपाठंशृणोतु |

  पश्चात्मुद्रितपुस्तकानाम्उपयोगेनस्वाध्यायस्यआरम्भंस्वयंकरोतु |
- ➢ अवधेयंयत् अस्मिन्पत्रगुच्छेप्रथमपृष्ठेविद्यमानसूच्यांसूचितदिनाङ्काः तत्तद्विषयाणांस्वाध्यायंपूरयितुंकल्पितः सम्भावितः अवधिः | सादिनाङ्कसूचीसामान्यपरिकल्पनार्थं / मार्गदर्शनार्थंवर्तते | स्वीयसामर्थ्यानुसारेण अध्ययनवेगम् अनुसृत्यतत्रईषत्परिवर्तनं भवितुमर्हति | किन्तुतत्तद्दिनाङ्काभ्यन्तरेतत्तिद्वषयाणाम्स्वाध्यायंपूरयितुंप्रामाणिकः प्रयत्नः भवतु |
- ➢ First of all, watch the lesson available in the following YouTube link - https://www.youtube.com/watch?v=rbf71QN1hFo&list=PLE8ZvG9PL-Nt3id83J8wNLZ86yGfd6rqg

  Then start your study using the printed books. watching the video-lessons.
- ➢ Please Note that the dates mentioned in the table given on 1st page of this document are tentative target dates to complete your self-study of concerned portions. Try your best to adhere to that.

- प्रत्येकंमुद्रितपाठेआरम्भेतत्तत्-पाठस्यउद्देश्यम्उल्लिखितम् अस्ति | तदवलोक्य, पाठस्यपठनानन्तरंतत्रउल्लिखितम् उद्देश्यम्साधितंवा इति आत्मावलोकनंकरोतु |

  Objectives of the lessons are mentioned at the beginning of each printed lesson in SLM. After completing a lesson, you have to asses yourself, whether you have achieved those objectives.
- अध्येतॄणांध्यानंपाठगतविषयेषुभवेत् इति आशयेन, पठ्यमानंपाठं सम्यक् अवगच्छामि न वा इति स्वयं परीक्षणाय, मुद्रितपाठेषुमध्येमध्येबोधप्रश्नाःप्रदत्ताःसन्ति | तेषांप्रश्नानाम्उत्तराणिस्वयमेववदतु/लिखतु | तानिउत्तराणि सम्यक् वर्तन्तेवा इति ज्ञातुंपाठस्यअन्तेबोधप्रश्नोत्तराणिप्रदत्तानिसन्ति |

Comprehensive questions (बोधप्रश्नाः) are given in between the lessons to attract the attention of the learner towards the subject again and again & for self assessment of the level of understanding. Answer (orally & by writing) those questions honestly. Answers of बोधप्रश्नाः (बोधप्रश्नोत्तराणि) are given at the end of the lessons to check the answer you have written.

३. सन्देहपरिहार-कक्ष्याः / स्वाध्यायपरामर्शः / उद्बोधनसत्राणि (Doubt-clearing-sessions / online-contact-classes)

3.1.1 स्वाध्यायकालेउद्भूतानांसन्देहानांपरिहाराय, विषयाणां स्पष्टतया अवबोधाय च परामर्शदसत्राणि/ अध्यापनसत्राणिआयोजितानिभवेयुः | तद्विषयिणीसमयसारिणी / विवरणं च एकमासानन्तरंसूचयिष्यते |

Doubt-clearing-sessions / Online-Teaching /counseling /online-contact-sessions will be arranged for those subjects / topics which are difficult to understand through other mode of communications. Schedule ofsuch sessions will be intimated after one month.

Please note that these online sessions **you should do** some self-study by readingtheportions of the printed books**before attending these online-doubt-clearing-sessions / online-interaction-sessions.**

4. समूह-सम्प्रेषणमाध्यमस्यउपयोगः / Use of social media

4.1 समूह-सम्प्रेषणमाध्यमे (whats app) अध्येतृणां गणः (समूहः) कल्पितः|एषःगणःपाठ्यक्रम-सम्बद्धाःसंक्षिप्तसूचनाःप्रेषयितुं / केषाञ्चन दृश्य-श्रव्य-पाठानां जालपुटसङ्केतं/ सम्पर्कसूत्रम् प्रेषयितुम्उपयुज्येत|
Study group is created in whats app. It will be used for sending short messages/links for additional audio/video-lessons/referred web links / online sessions.

4.2 येwhats app उपयोगं न कुर्वन्ति, ते कृपया सूचयेयुः | यथाशक्ति पर्यायव्यवस्था चिन्तयिष्यते |
Those who do not have the facility to use whats app or any other internet based particular media, are requested to inform us regarding that. We may think of an alternative as per the feasibility.

5. केषाञ्चित्विषयाणांसुलभतयाअवबोधायअतिरिक्ताःध्वनिपाठाः, दृश्य-श्रव्य-पाठाःवायथावसरंमध्येमध्येप्रेषयिष्यन्ते / सूचयिष्यन्ते | तान्पाठान्श्रुत्वा / अवलोक्यपुनःतत्सम्बद्ध-मुद्रित-पाठान्पुनःपठित्वाविषयान्सम्यक्अवगन्तुंशक्नोति |

To facilitate your self-study,we may send/refer some additional audio lessons/multy-media-lessons on selected topics at appropriate time. Whenever you receive such audio/video lessons please go through them and once again read the concerned portions in the printed SLM in order to gain thorough perception of the subjects.

6. प्रदत्तकार्याणि / Assignments

- भवदध्ययनस्य प्रगतेः अवलोकनाय काले काले अभ्यासकार्याणि (प्रदत्तकार्याणि/ Assignments) प्रदास्यन्ते |
  Assignments will be given for assessing the progress of your study.
- यदाअभ्यासकार्याणि (प्रदत्तकार्याणि / assignments) दीयन्तेतदातानिपूरयित्वादेयानि | एतेनअध्येतारः स्वीयम् अध्ययनम्समीचीनदिशिप्रवर्ततेवाइति अवगन्तुंशक्नुयुः | अभ्यासकार्यस्य 30/% अङ्कानांप्रभावःसत्रान्त / वार्षिकपरीक्षायांभवेत् |

  Assignments will be given atappropriate time. By completing these, learners can know whether their learning is on the correct direction. Weightage for 30% marks of the assignments may be considered as weightage during annual/term end examinations. Details regarding this will be intimated later.

7. Develop your language efficiency

Try to make your own sentences in Sanskrit with the knowledge you have gained through audio/video-lessons and the books. Murmur Sanskrit sentences yourself whenever possible. Try to think in Sanskrit regarding whatever you see around you.

8. सत्रान्तपरिक्षा / वार्षिक-परीक्षा (Term End / Year end examination)

8.1 सत्रान्तपरिक्षा / वार्षिक-परीक्षाप्रायःअग्रिम-जुलै/अगस्ट-मासे/तदनन्तरंवाभविष्यति | परीक्षाविषयिणीसमयसारीणीमे-मासानन्तरंलभ्येत |

The **Term End / Year end examinations will be held tentatively in next Jul/Aug.** Exact time- table will be announced by the Examination-Department around May / June.

8.2 यदापरीक्षाविभागेन / स्वाध्यायकेन्द्रेणसूचयिष्यतेतदाएव**परीक्षार्थंआवेदनपत्रं**समर्पणीयंभविष्यति ; न तुअधुना | (परीक्षायाःनिमित्तम्आवेदनपत्रंसमर्पयितुंसमुचितःकालःयदाभविष्यतितदासूचयिष्यामः)

Those who want to appear for exams during **next Jul/Aug**. will have to submit **examination-form** only **after** the notification by the exam Dept. (probably in Aprl./May.) You will be informed regarding this at appropriate time.

9. परीक्षाकेन्द्रम् / Exam Centre -

शृङ्गेरीस्वाध्यायकेन्द्रसम्बद्धानांपरीक्षाकेन्द्रम्शृङ्गेरी, बेङ्गलूरु, चेन्नै, हैदराबाद् – इत्येतेषुप्रदेशेषुक्वचिदपिभवितुमर्हति | एतेषुप्रदेशेषुस्वाभीष्टंपरीक्षाकेन्द्रंप्राप्तुं**परीक्षायाःनिमित्तम् आवेदनपत्रसमर्पणावसरे**निवेदनंकर्तुमर्हन्ति; न तुअधुना |परीक्षाकेन्द्रस्यसङ्केतादिविवरणंपरीक्षा-प्रवेशपत्रेउल्लिखितंभविष्यति |

Students connected with Sringeri Swadhyaya Kendra will have an option to choose Exam Centrein any of the among following places- Sringeri, Bengaluru, Chennai & Hyderabad or in any Swadhyaya-kendra of MSP. For this, the candidates may submit a request while submitting the examination form (probably in April./May; **not now**). Exact venue **/**address of the exam-centre will be mentioned in the hall ticket which will be received by the candidates before the examinations.

10. स्वाध्यायकेन्द्रस्यभूमिका / Role of Swadhyaya-Kendram

10.1 स्वाध्यायकेन्द्रम्मुक्तस्वाध्यायपीठस्यअध्येतृ-साहाय्यकेन्द्रमस्ति | स्वाध्यायकेन्द्रंभवतः / भवत्याःअध्ययनविषयेयथाशक्तिसहयोगं / परामर्शंप्रदास्यति |

Swadhyaya-Kendram is the Study-Centre of Mukta Swadhyaya Peetham (M.S.P.). It acts as Learners' support Centre.

10.2 स्वाध्यायकेन्द्रेणप्रदीयमानानाम्अध्ययनविषयक-सूचनानांविषयेअध्येतारःसर्वदासावधानाःभवेयुः |

You will be in contact with the selected **Swadhyaya-Kendra** regarding study related matters and be attentive to all the instructions / information sent to you by the Swadhyaya-Kendra, during your entire course of study.

10.3 यदिभवतः / भवत्याः पत्राचारसङ्केतः परिवर्तितः भविष्यति, दूरवाणी / ई-मेल्इत्यादीनांपरिवर्तनंवाभविष्यति, तर्हिसपदि email (msp@csu.co.in) - द्वारा, पत्रमाध्यमेनवाअवश्यंसूचयन्तु|

If you change your correspondence-address /Email / Mob. No. etc. please inform us through email (msp@csu.co.in) or letter by post.

-निदेशकः

msp@csu.co.in

Contact No. :- 011-28523611

Expected outcome of your study-programme

After successful completion of this programme, one will get –

The following can be achieved after successful completion of this programme (आचार्यसेतुः in ज्यौतिषम्) –

- Fundamental knowledge of Jyotisha-Shastra.
- Ability to deliver on topics of the fundamental texts of Jyotisha-Shastra.
- Strong base for higher-learning of Jyotisha-Shastra.

Eligibility to get admission to Acharya with ज्यौतिषम् subject to fulfilling other eligibility criteria (such as having a graduation in any discipline).